

banánkorszak

Londoni fércmunka

(első)

Jó ideje csámborgott már a Green Lanes-en, amikor megelégette az egészet, és szutykos két fonttal a zsebében kérlelhetetlenül és végérvényesen nyugtázta, hogy ebben a városban a nyolcpennys banánt semmi sem überelheti az ár-értékarányos élelmiszerskálán, és jobb, ha nem is csúrnjuk, nem is csavarjuk: nála ezzel beköszönt a banánkorszak.

(második)

Szóval a harmadik napon elkezdett emlékezni az első két napra. Hogy mégis mi történt abban a negyvennyolc órában. Hogy mi volt ez az idegesség; mi volt ez az éretlen kétségbeesés, ami minden józan megfontolást sutba vágva arra készítette, hogy rohanjon, tekerjen, megtekeredjen ön-maga körül. Az előzetes és kellőképpen alapos felkészültség, amivel a vonatkozó beszámolók szerint ilyen útnak illő volna nekivágni, tehát ennek a felkészültségnek a teljes hiánya már előre sejtette persze, hogy a „kellemetlenségeket” nem lehet majd elkerülni. De talán még a legakkurátusabb kismiskák sem tudják megkímélni magukat attól, hogy a lutoni repülőtéren kidugva fehér sportcipőjüket a gép ajtaján a turbulencia máris tovább ne tépje, cibálja őket a buszig, a házig, a pénzváltóig és a bankokig, a Western Unionig, a Nat-Westig, a Barclaysig, a Santanderig, aztán arab egyfontos boltokba be és ki, és végig a High Roadon, és mindenféle más roadokon, streeteken, és avenue-kon. Mert ez a város ilyen: mert harmadnapra alábbhagyott a nyugtalansága, és kezdte visszanyerni józanságát, de érezte és tudta, hogy a testében megvetette magát valami ennek a zaklatott városnak a mosolygós idegbajából; és az a turbulencia, amivel a pilóták odafönt, azzal ő idelent fog küzdeni, mert az a turbulencia most már belülről rázza, és ott tombol a csontjai üregében.

(harmadik)

És akkor ott ülök a hangárnyi gépezet emésztőrendszerének pontosan a segglyuka alatt, ahol cipóalakban potyog ki a langyos felesleg. Próbálok felidézni a régen tanult meditációs gyakorlatokat: figyelem, ahogy a levegő be- és kiáramlik az orrníylásomon. Beszalad meg ki, és be, és szemet szúr, hogy a kelt tészta már ömlik is ki az egyik tartályból, úgyhogy eszeveszetten rohanok oda, és tépem fel a nyúlós anyagot a talajról. És az istentelen tészta visszakerül a tartályba, de onnan majd úgyis szalad újra kifelé, mert csak a dagadás törvényét ismeri, és nem parancsolhat neki senki emberfia.

Az első műszakot egy afrikai meg egy jamaikai fickóval kezdtem. Bárgyú pofával vártuk az utasításokat, amely utasítások nem akartak soha

megérkezni, úgyhogy csak álldogáltunk ott, a futószalag mellett, és röhögcséltünk, hogy így kell pénzt csinálni a semmiből, ember. Némi idő után felfigyelt ránk az egyik középvezetőféle, és ránk förmedt, hogy: az anyátokpicsáját, köllene valamihez kezdeni. Mi meg kezdtünk *valamibez*. Összetereltem néhány tócsát, aztán figyeltem, hogy tapasztaltabb kollégáimnak milyen elképzeléseik vannak a munkakörünkről.

Az alacsony afrikai serényen sepregetett, úgyhogy jobbnak láttam, ha magam is megragadok egy seprűt, de a koszt, azt már keresni kellett, merthogy a műszak elején még nem indult be az iradatlan kenyérgyártó masina. Az afrikainak hihetetlen szimata volt a dzsuvához. A legeldugottabb helyeken talált rá, és süttött róla, hogy itteni alkalmazása nagyon is helyén való. Az egyik trükkje az volt, hogy soha nem lapátolta fel a koszt, amit összekort, így egy snájdig kis szemétkupacot tudott tologatni maga előtt mindenhová, és azt a határozott látszatot keltette, hogy itt bizony sok a munka. Egy másik alapszabálya a gyári melónak, hogy mindig, ismétlem: *mindig* légy mozgásban; és lehetőleg legyen valamilyen eszköz a kezéd ügyében. Ennek okai nyilvánvalóak, de beletelt néhány órába, mire megfigyeléseimből összeállítottam az üzemi mesterség etikáját és túlélési kiskatáját.

Éjfélját a kelt tészta már elveszítette számomra minden köznapi jelentését és rendeltetését.

Nem azonosítottam a majdani kenyér elő-álapotaként, vagy egyáltalán bármiféle élelmiszeri, konyhai dologként. Az *anyag* maradt. A massa, és a massa tulajdonságai, meg a massa közvetlensége. Valami, amivel folyamatosan dolgom van. Ami dagad, ellep, ragad, nyúlik, besüpped, tapad, ami szakad. A kibaszott tésztában munkáló kohéziós erő maradt főleg, amit folyton meg kell törnöm. Darabokra tépem, betuszkolom, felkaparom, felemelem, elhajítom.

És tologatom és tologatom és tologatom tonna számra piros, zöld és sárga kocsikban.

És akkor ott ülök a hangárnyi gépezet emésztőrendszerének pontosan a segglyuka alatt, ahol cipóalakban potyog ki a langyos felesleg. Próbálok felidézni a régen tanult meditációs gyakorlatokat: figyelem, ahogy a levegő be- és kiáramlik az orrníylásomon. És akkor Rob széles vigyorral mutatja nekem, hogy minden oké. Csak ordítva tudunk szót váltani, mert akkora a zaj, hogy mindenkinek be kell dugaszolnia a fülét. Rob agilitása lenyűgöz: folyamatosan szaladgál az egyik kezelőállomástól a másikig, villámgyorsan átkúszik a futószalagok alatt, átszisszol a csövek között, guggolásból ugrik, és végig mutatja, hogy minden oké. A Gép nagy ismerője ő, és a műszakom alatt úgy

éreztem, hogy ebben az izgága, életteli figurában jobban megbízok, vagy jobban meg akarok bízni, mint bárki másban, akit valaha ismertem. Hálás voltam neki azért, mert a nevemen szólított, és mert nevetett, amikor az egyik kanyarban nekivá-gódtam a falnak a tartálykocsival. Mondtam neki, hogy ez csak azért történhetett meg, mert a tészta beragadt a kerek közé, és így nehéz bevenni vele a hajtúkanyart. Ő meg röhögve mutatta, hogy minden rendben, kispajtás.

A tizenkettedik óra végére valahogy minden a helyére kerül. És nem tudom, hogy miként lehetséges ez, mert egészen a műszak végéig az a határozott érzésem, hogy képtelenség felülke-rekedni a masszán. Aztán valaki ide tolja ezt, valaki más meg oda azt, én meg felszedem emezt, és csillog-villog a hangár, a szeletelt kenyerek pedig becsomagolva hagyják el a gépet, hogy majdan megérkezzenek a tisztelt fogyasztók ebédlőasztalára. Szóval a kenyerek balra el, én meg jobbra ki a gyárból. És reggel hatkor hazatekerni az első alkalommal, abban van valami, na. Valami képzelt munkásromantika, amire szükségem van ahhoz, hogy másnap újra be tudjak menni.

És ott ülök a hangárnyi gép, és ott ülök a kantin, és ott ülök a kantin sarkában leghátul, és ott majszolom a hülye humuszos szendvicsemet, meg a banánt, amit kevesebb, mint 8 pennyért vettem. Hallgatom, ahogy a pénzérme landol a játékgép gyomrában éjjel háromkor, meg azt a halk, elektromos zümmögést, amit a jackpot zenéjének kellett volna megtörnie. A fickó már nyúl a zsebébe a következő egyfontosért, én meg azon kezdek gondolkodni, hogy Jess, a ghánai családapa, hogy az istenbe bírja ezt már *tíz éve* minden héten négyszer tizenkét órában elviselni. A McCarthy könyvem hátuljába írom bele, hogy: „Aztán a harmadik műszakban már nincsen semmi. Csak a gépek kegyetlen *működése*, néhány eldunnyögött kurvaanyád, némi komótoság, meg a gondolat, hogy milyen jó is lesz meginni egy sört, meg a nöddel otthon, meg hogy pennyre pontosan kiszámolod, mennyi pénzt kereshetsz a következő hónapig. Azt hiszem, ez az az állapot, ezek azok az egyszerű, igaz dolgok, amik akár évtizedekre is képesek tartósítani egy embert.” De amikor ezt leírom, akkor már tudom, hogy korábban, amikor tésztaformázás közben ezek a sorok megszülettek a fejemben, akkor alig fél órával később arra az álláspontra helyezkedtem, hogy: kész, vége, ledobom a szaros tésztát, és hazamegyek. Aztán nem mentem: elkezdtem megint figyelni a mozdulataimat, számolni a percek, meg arra gondolni, hogy milyen jó lesz majd.

[...]

A lassan tompuló agyamban általában az első három óra gondolatai kőröznek egész éjjel.

Egyre kevésbé jelentenek bármit is, és egyre jobban az örületbe kergetnek. Az egyik például ez: „ha sokáig monoton fizikai munkát végzel, kialakul a mozdulatok kis ökonómiája, amiben minden lehajolásnak, tolásnak, húzásnak, fordulásnak megvan a maga értéke és ára.” És ezt elismélttem magamban kétezerszer, amíg azon nem kapom magam, hogy hárompontosokat dobálok téstával a szemközti tartálykocsiba.

[...]

És akkor ott ülök, és akkor ott ülök, és akkor ott ülök megint a biciklin, és aznap reggel hatkor szitált az eső. Tekertem haza a gyárból a szokásos útvonalon, a pajták mellett a lovak *belederm* medtek a nyirkos szürkeségbe, és egy bálna szállt el a fejem felett, és először futott át az agyamon, hogy ez itt alattam egy irdatlanul nagy sziget.

(levélrészlet)

Minden oké, szép az idő, a biciklim szuperál, az agyam kezd beállni arra a kézmeleg ütemre, amit mielőbb meg kellene törni, de majd csak jövő héten talán, mert vasárnapig munka van, és ha munka van, akkor munka van, és vannak pislákoló délutánok és tévésorozatok, feltépett hivatalos levelek, gyorsfagyasztott kaják meg tojás, és tésta, és téstaszósz, és csapvíz, és a közös raktárhelyiségben kanapé, ami mellett a biciklim, ami mellett Ali burkolja a török kormányellenes fórumról hazacsempészett kuszkuszt. Így a hétköznapi dolgok grandiózus szövevénye, így a hatalma és nagyserű közönye, és így minden tévelygések mélyén munkáló kisszerűség és ámen.

(ötödik)

Akkor már rég sejtettem, hogy egy szavamát sem érti Pinocchio, a százötven centis portugál.

Talán retteg a megszólítottágtól, talán ezért szorgalmas és tolakodó. Bökdös, mert nem tudja a nevetem; kézjelekkel igyekszik instruálni, mert addig legalább az valószínű, hogy befogom a pofám. Egyébként minden hozzá intézett utasítás fölfelűt: „hozz egy serpenyőt” – elkezd felmosni. Néha elképzelem, hogy milyen lehet lélegezni abban a fojtogató szkafanderben, ami elválasztja és megóvja a környezetétől; meg azt a vaksötét, hajszálvékony mélységet közte és köztünk, az angol nyelvet túrhetően bíró emberek között itt, ott, emitt, amott, hol itt, hol ott, hol a menüjét tekintve beazonosíthatatlan étteremben, a *Muriel's Kitchen*ben, a Leicester Square 7-9 alatt. Ott. Itt. Emitt. Fuck it.

[...]

Pinocchio felmos, Pinocchio kiviszi a szemetet, sikálja a lábost, mosogatógépbe teszi a tányérokat. A lasagnés tál a legmacerásabb: megragad benne a húsdara, a paradicsomszósz, és a „scourer” az egyetlen eszköz, amivel makulátlanra lehet suvickolni, és a scourer-nek nem találok a hiteles angol-magyar fordítását, és vannak dolgok, a dolgoknak nevei, amiket itt tanulok meg. A „scourer”, az nem „súrolókefe” és nem is „fazékmosó”, hanem egy fémgombolyag, ami az ember bőrért is leviszi, ha úgy, istenigazából nekiveselkedünk. És fél szemmel figyelem, ahogy Pinocchio *belyettem* görnyed a lefolyó fölé. Ma este társak vagyunk, és

övé a munka szarabbik fele. Elvégre az információ korát, az információ korát, féljük az információknak, ő meg híján van annak: Pinocchio szűköl – hát így adja magát, hogy Pinocchio a szart sikálja, én meg serényen mikrózom a készételeket. Jogos felosztás, tekintve, hogy úgy sem értené, hogy a lazachoz a „miso” szósz dukál és nem a „guacamole”. Vagy hát, nem is tudom, talán értené – ha akarnánk, akkor értené. De jó lenne időben hazakerülni ma este, és Woody Allenre gondolva az a kis fasiszta is legfeljebb legyintést érdemel, aki idebent helyezi kényelembe magát, mert Woody Allenre gondolva a baseballütős verekedés is jól eső fecsegés csupán, jól eső véleménycsere valamelyik manhattani galériában, amit nem ismerek és látatlanban bocsátok meg.

[...]

Még akkor is.

[...]

Negyven másodperc – ennyi kell a lazacnak a mikróban, hogy frissen sültnek tűnjön. A harmincötödikben jelenik meg az egyik pincér, hogy éhes, farkaséhes, és lophat-e némi lazacot. Mondom, szerintem lophat bármit, nekem tökmindegy. A konyhafőnök rajtakap minket. Szó szót követ: legközelebb ki leszünk rúgva. „Ez az első és egyben utolsó figyelmeztetésem” – mondja John, én meg, hogy nem ismerem a helyi viszonyokat, pardon, dobom a labdád, lesz, ami lesz: kevesebb a számlámon, talán. „Leszarom” – dobja ő vissza.

És abban a szentségtelen minutumban Pinocchio felbátorodik, erőt vesz magán, és rázendít egy pompás portugál dalra, amit senki sem ér fel ésszel, nyelvvel, mi fenével. Valósággal telezengi a termet a kis portugál arasznyi tüdejéből, zengi belülről kifelé, hogy mégis csak jó dolog volt idejönni Portugáliából, bevaló, férfias dolog volt ez, megérkezni ide, hiszen tisztességes srácok ezek, és ennek a csapatnak tagjává válni végeredményben igazán remek dolog, feloldódni ebben a konyhában, és énekelni otthoni dalokat, és súrolni scourerrel a lábost, mert óránként 6,19-ért ez az egész nem ugyanaz, mint odahaza. És a konyhafőnök, a pincér meg én csak nézünk egymásra bután, pillanatig tévovázunk a mikrók előtt, aztán csöndben elkezdjük tenni a tennivalót. Nekilátok felmosni, kiviszem a szemetet, sikálom a lábost, mosogatógépbe teszem a tányérokat. A lasagnés tál a legmacerásabb, mert megragad benne a húsdara, a paradicsomszósz.

(hatodik)

How long is an average human penis? – teszi fel magának a kérdések kérdését Paul, a dagadt disznó. Te dagadt disznó – gondolom magamban –, jó, hogy itt vagy, és jó, hogy felteszel ilyen kérdéseket.

Paul a hipochonder, Paul a hazug ember, az evangéliumi elírás, a protestáns családfő balkézről született gyermeke, a lézengő balfasz, aki mikrohullámú sütőket kezel egy londoni kirakatétterem hormonszagú konyháján, és akit irlgalomból szólítanak *cbef*nek a munkatársai.

– Nem, az nem fog menni. Asperger szindrómám van.

– Mit jelentsen ez, Paul?

– Nehezen tanulok. Egy hónapba telt, mire megtanultam a konyhai teendőket.

– Huncut vagy, Paul, a mosogatást nem is kell tanulni. Fogod a tálát, aztán így meg így – mutatom a kezemmel a levegőben, hogy hogyan. Elneveti magát: „*smart ass!*” – eloldalog.

–Te hájas fasz – mondom magyarul, kirúgom a csapóajtót, és egy „*bere I have our famous beef lasagne for you*”-val érkezek meg a kuncsaft asztalához, akit még akkor sem utálok, amikor provokál.

Azt meg a riadt próbanapos arcok is tudják, hogy a konyhai étterem maszkulin humorát az illegő-billegő pincérnök táplálják, és hogy ebben valaki vagy nyakig benne van, vagy nem beszél.

Paul áfonyafeje a Winterhalter GS502-es mosógép előtt *pazar* látványt nyújt. A kövér állat mosogató közben végre hallgat. Csöndben és szelíden billeg az a kapitális áfonyafeje, és meg vagyok győződve róla, hogy ilyenkor nem gondol semmire. Szűnni nem akaró háttérzajja silányulása az emberi beszédnek, a figyeleméhség és az életvitelszerű bókolás leértékelt végtermékeinek eladhatatlansága, ez volna hát Paul? Paul, az ember, aki a Francia Idegen Légióban akar újjászületni valamikor, ha majd elérkezettnek látja az időt az újjászületésre. És el kell mondanom, hogy én minden szidalmazásom ellenére nem szeretem ezt az embert. Nem tudom szeretni ezt az áfonyafejű balfaszt, de képtelenségnek tartom a nélkülözését is. Emiatt aztán, mint egy rákos daganat, nőni kezd bennem valami, az idegenek közössége kezd, akár a legelső ugratás nőni bennem, amit előbb csak fejben, aztán a próbanapos nápolyi bartender kárára és örömeire szóban is elkövettem.

(kilencedik)

A buszon ülve érzem, ahogy kitisztul a véreimből ez a város. Az ősz hajú fickó a kínai politikáról magyaráz a *baldoklónak*, aki szerintem nem fogja megérni a tizennyolc órás út végét, ha ez így megy tovább. „*Kínára most nagyon oda kell figyelni*” – orrhangon nyomatékosítja, hogy mennyire. Elindítom az iphone-on a Deto & Gleam gépdobjait, bámulok ki az ablakon – pár perce még lent voltam ezeken az utcákon. Azt képezem, hogy pontosan tudom, milyen érzés ott lenni: élni Londonban az alacsony égbolt alatt. Hogy van ennek a városnak egy másfajta halmazállapota, mint Pestnek.

Ködsűrűséggel sűrű, ami miatt, ha koradélután betekersz a Citybe, könnyen elfoghat az érzés, hogy soha többé nem jutsz ki onnan. Nincs hozzáférése ahhoz, ami körülvesz, úgy vagy a része, hogy nem vagy a részese, mármint nem részesülés belőle, és amikor ráébredsz erre, akkor a kétségbeesés már a tarkódon kúszik felfelé: értelmetlen megmozdulni. És most jó, hogy a mobilodba fényképezőgépet építettek, mert másra úgysem futja, mint néhány vaktában ellőtt fényképre. Ez a fényképezés az utolsó, kisztílt csele az énednek, hogy meggyőzőn: itt még mindig ő veszi birtokba a dolgokat, és nem fordítva, hogy tudniillik, ez a város még arra sem venné a fáradságot, hogy őt, a te énedet, kipiszkálja a fogai közül – két felhőkarcoló: a város őrlőfogai, azt képezem.

Kétségbeeséssel sok időt töltesz azzal, hogy a zöldlámpára vársz. A sebesség az egyik kulcsa ennek az egésznek, hogy egyszerre lomha és gyors.

Ha sietsz: elakadsz; sodródsz, ha lézengsz.

És minden egyes emberi alakra, mint falra a projekció, vetül rá egy másik.